

Често задавани въпроси:

Роля и дейност на Европейската сметна палата като независим външен одитор на ЕС

1. Кои сме ние?

Европейската сметна палата (ЕСП) е **независимият външен одитор на Европейския съюз (ЕС)**. Тя е създадена с Договора от Брюксел от 1975 г. и започва дейността си през октомври 1977 г. С Договора от Маастрихт от 1993 г. ЕСП се превръща в институция на ЕС.

ЕСП допринася за подобряване на финансовото управление на ЕС, насърчава усилията за повишаване на отговорността и прозрачността и действа като **пазител на финансовите интереси** на гражданите на ЕС. Нейната независима и обективна одитна дейност подпомага другите институции на ЕС и държавите членки да подобрят управлението и надзора върху разходването на средствата от ЕС.

Резултатите и констатациите от одитната дейност на ЕСП са представени в нейните доклади и други публикации. Тези доклади са от важно значение за законодателната и надзорната дейност на Съвета и Европейския парламент, както и за **процедурата, в рамките на която Европейският парламент освобождава институциите на ЕС от отговорност** във връзка с изпълнението на бюджета на ЕС.

2. Какви са функциите на ЕСП?

ЕСП извършва **одити** и **прегледи** и изготвя **становища**.

- ЕСП избира и извършва своите **одити** независимо, въз основа на правомощията и задачите, определени в Договора, и в съответствие с [професионалните стандарти на ИНТОСАЙ](#) и [други професионални становища](#): *одитът представлява систематичен процес, извършван от независими външни одитни органи, при който се събират и оценяват доказателствени данни с цел да се определи дали дадена информация или ситуация съответстват на установени критерии*. Одитните правомощия на ЕСП включват извършването на **финансови одити, одити на съответствието и одити на изпълнението** и обхващат институциите и органите на ЕС, както и органите на държавите членки, изпълняващи фондове и/или политики на ЕС.
- **Прегледите** на ЕСП имат за цел да предоставят най-общо описание и анализ, често от междусекторна гледна точка и въз основа на предишна одитна дейност или друга публично достъпна информация. Одиторите могат също да представят своя анализ на области или въпроси, по които все още не е извършван одит, или да представят факти по специфични теми или проблеми. В рамките на тази дейност могат също така да бъдат открити актуални рискове и предизвикателства.
- ЕСП публикува също така **становища** относно предложенията на Комисията за ново или изменено законодателство. Когато тези предложения имат съществено и/или пряко отражение върху финансовото

ЕСП — често задавани въпроси

управление, законодателството на ЕС изисква да се проведат консултации с ЕСП при определени законодателни процедури. Други институции на ЕС могат да поискат от ЕСП да изготви становища по други конкретни въпроси. Въпреки че нямат правно обвързващ характер, становищата на ЕСП се изпращат за разглеждане на Европейския парламент и на Съвета — законодателните органи на ЕС.

3. Какви видове одити извършва ЕСП?

ЕСП извършва три различни вида одити, като проверява дали средствата от ЕС:

- са правилно отчетени (**финансов одит**);
- са събрани или разходвани в съответствие с приложимите правила и регламенти (**одит на съответствието**); и
- са разходвани по икономически ефективен начин (**одит на изпълнението**).

Финансов одит и одит на съответствието

Съгласно своите правомощия, [определени в Договора](#), ЕСП е задължена да одитира всяка година надеждността на консолидираните годишни финансови отчети на общия бюджет на ЕС (**финансов одит**) и законосъобразността и редовността на свързаните с тях операции (**одит на съответствието**). ЕСП изготвя своето одитно становище (**Декларация за достоверност**) въз основа на структуриран подход за извършване на финансов одит и одит на съответствието.

Посредством своите годишни **финансови одити** ЕСП проверява дали Комисията е представила правилно информацията във финансовите отчети в съответствие с приложимата нормативна рамка и правилата за финансово отчитане. ЕСП извършва своята дейност съгласно международните одитни стандарти. Тя формулира своето одитно становище, като проверява функционирането на основните счетоводни процедури, анализира и равнява сметките и салдата и извършва тестове по същество.

При **одитите на съответствието** се разглежда дали дейностите, финансовите операции и информацията, представени във финансовите отчети на ЕС, съответстват на правилата, законодателството и споразуменията, приложими за одитираната организация.

За да провери дали свързаните с отчетите операции са в съответствие с правилата на ЕС и с другите приложими правила и разпоредби, ЕСП се основава главно на пряка проверка на произволна и статистически представителна **извадка от операции**. В допълнение към това се извършва проверка на **системите за наблюдение и контрол** с цел да се установи дали приходите и разходите на ЕС са правилно изчислени и съответно се събират и извършват съгласно нормативната рамка на ЕС. Одиторите ежегодно извършват **подробно тестване** на всички разходни схеми на ЕС и избрани държави членки, а резултатите от него се използват за изготвянето на специфични оценки относно основните области на бюджета на ЕС. В подкрепа на своите одитни заключения ЕСП използва и резултатите от **дейността на други одитори** от Комисията и от администрациите на държавите — членки на ЕС, ако такива са налични и приложими.

Одити на изпълнението

При **одитите на изпълнението** ЕСП разглежда качеството на приходите и разходите на ЕС. Тези одити проверяват програми, операции, управленски системи и процедури на органите и институциите, които са

ЕСП — често задавани въпроси

натоварени с управлението на средства от ЕС, за да се установи дали те използват тези средства **икономично, ефективно и ефикасно**.

Одитите на изпълнението, извършвани от ЕСП, включват проверка на процедури и системи, свързани с процеса на разходване на публични средства, вкл. **вложените ресурси** (финансови, човешки, материални, организационни или регулаторни, необходими за изпълнението на дадена програма), **създадените продукти и услуги** (това, което дадена програма се очаква да постигне), **резултатите** (непосредствените ефекти от програмата върху преките адресати или получатели) и **въздействието** (дългосрочните промени за обществото, които се дължат на участието на ЕС).

4. Кои са най-важните публикации, които ЕСП изготвя в резултат на своята дейност?

ЕСП изготвя четири [основни вида публикации](#): **годишни доклади, специални доклади, прегледи и становища**.

Годишните доклади на ЕСП представят подробните резултати от извършените **финансови одити и одити на съответствието** във връзка с бюджета на ЕС, Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) и Европейските фондове за развитие. ЕСП публикува също така **специфични годишни доклади**, които представят нейния **годишен финансов одит** на агенциите, децентрализираните органи и съвместните предприятия на ЕС. В годишните доклади се представя Декларацията за достоверност на ЕСП и одитното ѝ становище, въз основа на които Европейският парламент взема решение дали да одобри изпълнението на бюджета на ЕС за съответната година.

Резултатите от **одитите на изпълнението** на конкретни разходни области и области на политика се представят в **специалните доклади** на ЕСП. Те са насочени към теми, отразяващи актуалните предизвикателства пред ЕС, като например растежа и работните места, европейската добавена стойност, управлението на публичните финанси, околната среда и действията в областта на климата.

През 2023 г. ЕСП **публикува 35 специални доклада и прегледа**, в които се разглеждат много от предизвикателствата, пред които е изправен ЕС в различните области на разходи и политики.

Освен това ЕСП публикува **четири становища** относно законодателни предложения на Комисията.

ЕСП публикува всички свои одитни доклади, прегледи и становища на [своя уебсайт](#) на **24 официални езика на ЕС**. Отговорите на одитираните организации във връзка с одитните доклади на ЕСП, също се публикуват на нейния уебсайт.

5. Кои средства подлежат на одит от ЕСП?

Всяка година, като част от работата във връзка с Декларацията за достоверност, ЕСП одитира **приходите и разходите на бюджета на ЕС**. Освен това ЕСП извършва одит на редовността на **разходите по МВУ, относно които** ЕСП изразява отделно одитно становище.

За Годишния доклад на ЕСП за 2022 г. одитната популация за проверка на приходите и разходите беше в размер на съответно 245,3 млрд. евро и 220,5 млрд. евро. Бяха формирани отделни одитни популации за

ЕСП — често задавани въпроси

разходите от бюджета на ЕС (166,8 млрд. евро) и от МВУ (53,7 млрд. евро), за да може ЕСП да обоснове съответните си становища.

ЕСП извършва одит и на други приходи и разходи на ЕС, като например на осмия, деветия, десетия и единадесетия Европейски фонд за развитие (ЕФР), агенциите и съвместните предприятия на ЕС.

Одитите на изпълнението и специалните доклади на ЕСП са съсредоточени върху конкретни разходни области и области на политика, финансирани от ЕС, както и върху теми, свързани с бюджета и управлението.

6. Кои са одитираните от ЕСП органи и организации и къде се извършват нейните одити?

Седалището на ЕСП се намира в Люксембург. Одитната дейност се осъществява в Люксембург и чрез одитни посещения на място. Одиторите провеждат много посещения в **Европейската комисия**, която е основният одитиран орган, както и в други институции, агенции и органи на ЕС, национални, регионални и местни органи в държавите членки, делегации на ЕС в държави извън Съюза и международни организации, които работят със средства от ЕС.

Одиторите извършват също така **проверки на място** на получателите на **средства от ЕС**, както в самия Европейски съюз, така и извън неговите граници. Чрез тези проверки ЕСП проследява средствата от бюджета на ЕС до крайните бенефициенти и **получава преки одитни доказателства** за изплатеното финансиране от непосредствените участници в управлението на политиките и програмите на ЕС и в събирането и разходването на средства на ЕС, както и от крайните бенефициенти.

7. Как се изготвя работната програма на ЕСП?

ЕСП е напълно независима при избора и извършването на своите одити.

Основните цели за дългосрочното планиране са изложени в [многогодишната стратегия](#) на ЕСП. Освен това ЕСП извършва текущо планиране, при което решава по-подробно какво ще одитира през следващите години и какви ресурси са необходими за това.

При изготвянето на работната си програма ЕСП избира одитните си задачи, като прилага няколко обективни критерия, например:

- наличие на рискове за бюджета и за изпълнението на политиката посредством бюджета;
- размер на финансовите средства;
- доколко одитните области са били обект на предишен одит;
- потенциални допълнителни ползи/въздействие; и
- налични ресурси.

При този процес ЕСП взема предвид предложенията за одит, които получава от заинтересованите страни на институционално равнище (комисиите на Европейския парламент посредством Съвета на председателите на комисиите, и постоянните представителства на държавите членки в ЕС). Процесът завършва с приемане на работната програма на ЕСП, в която се очертават одитните приоритети за следващите години и се представя информация относно специалните доклади и прегледи, които ЕСП планира да изготви в допълнение към годишните си доклади.

ЕСП — често задавани въпроси

ЕСП информира заинтересованите страни за своята [работна програма](#) и редовно актуализира [прогнозния график на докладите](#), които се очаква да бъдат публикувани в рамките на следващите 12 месеца.

ЕСП планира своята одитна дейност предварително, но проявява гъвкавост, ако нови обстоятелства налагат да бъде одитирана област на политика на ЕС в кратък срок и изискват да насочи вниманието си към нововъзникнали предизвикателства.

8. Какво е въздействието от работата на ЕСП?

Чрез своята дейност ЕСП **предоставя информация на създателите на политики и законодателите относно областите, в които е необходимо ЕС да подобри своите резултати.** ЕСП се стреми нейните доклади да бъдат ясни и достъпни, тъй като счита, че европейските граждани следва да могат да се информират по разбираем начин как се използват техните средства и дали се разходват разумно и в съответствие с правилата.

Въпреки че отправените от ЕСП **препоръки** не са правно обвързващи, повечето от тях се приемат и изпълняват от одитираните организации. Ако дадена одитна област бъде разгледана повторно от одиторите няколко години след публикуване на съответния доклад, систематично се потвърждава, че препоръките на ЕСП оказват положително въздействие.

9. Кой са служителите на ЕСП и каква е ролята на членовете на ЕСП?

ЕСП функционира като **колегиален орган от членове**, по един от всяка държава — членка на Европейския съюз. [Членовете на ЕСП](#) се назначават от Съвета след съгласуване с Европейския парламент, за период от шест години, като мандатът им може да бъде подновен. ЕСП се оглавява от председател — член, който се избира от Колегиума. Председателят изпълнява ролята на „пръв сред равни“ за срок от три години с възможност за подновяване.

Членовете се назначават в един от [петте одитни състава](#), в които се приемат повечето от одитните доклади, прегледи и становища на ЕСП. Одитните състави разпределят своите задачи сред членовете си. Всеки член носи отговорност пред състава и пред Колегиума на ЕСП за изпълнението на своите одитни задачи.

Персоналът на ЕСП се състои от около **950 служители**. Повечето от тях са одитори, но в институцията работят също така преводачи и служители, които предоставят различни видове подкрепа и отговарят за административни дейности. Одиторите на ЕСП имат разнообразен професионален опит, придобит в частния и публичния сектор, в области като счетоводство, вътрешен и външен одит, право и икономика. ЕСП назначава на работа **граждани от всички държави — членки на ЕС**. Правата и задълженията на служителите на ЕСП са установени в Правилника за длъжностните лица на ЕС. В институцията работят почти еднакъв брой мъже и жени.

10. Как ЕСП си сътрудничи с върховните одитни институции на държавите — членки на ЕС?

Договорът за функционирането на ЕС изисква от ЕСП и върховните одитни институции (ВОИ) на държавите членки **да си сътрудничат в дух на доверие**, като запазват своята независимост.

ЕСП — често задавани въпроси

Сътрудничеството на ЕСП с държавите членки се осъществява основно в рамките на Контактния комитет на ВОИ в ЕС. Този комитет осигурява платформа, чрез която ВОИ обменят информация относно своя опит и методология, като обхваща няколко работни групи и мрежи. Веднъж годишно се провеждат срещи, на които ръководителите на ВОИ обсъждат актуални теми и въпроси от общ интерес. За повече информация можете да разгледате [уебсайта на Контактния комитет на ЕС](#).

11. Как ЕСП допринася за борбата с измамите?

В качеството си на външен одитор на ЕС ЕСП няма правомощия да **разследва случаи на предполагаеми измами**. Поради тази причина нейните одити не се разработват специално с цел да откриват измами. Когато обаче ЕСП констатира случаи, при които има съмнения за извършена измама, тя е длъжна да докладва тези случаи на компетентните органи.

ЕСП докладва случаи на предполагаема измама на **Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ)** — генералната дирекция на Комисията, която отговаря за задълбочено разследване на случаите на предполагаема измама и корупция, и когато е приложимо, на **Европейската прокуратура (EPPO)**, независим орган на ЕС, който извършва разследване и наказателно преследване на престъпления, засягащи финансовите интереси на ЕС, заедно със свързаната с тези случаи информация и доказателства.

През 2023 г. ЕСП докладва на ОЛАФ 19 случая на предполагаема измама, които бяха установени в хода на одитната дейност. Седемнадесет от тях бяха докладвани и на Европейската прокуратура. В годишния доклад относно бюджета на ЕС е предоставена допълнителна информация за естеството на случаите на предполагаема измама и за препоръките на ОЛАФ, когато има такива, за възстановяване на съответните средства по тези случаи.

12. Къде можете да намерите повече информация за ЕСП?

За допълнителна информация за дейността и резултатите на ЕСП можете да разгледате [уебсайта на ЕСП](#).

Ако желаете да се **свържете с ЕСП**, можете да ни изпратите имейл на следния електронен адрес: ECA-InstitutionalRelations@eca.europa.eu.